

**ROZHLEDY A KOMENTÁŘE •
COMMENTARIES AND DISCUSSION**

BRNĚNSKÉ DNY ERNSTA MACHA 2016

U příležitosti stého výročí úmrtí významného fyzika a filosofa, chrlického rodáka Ernsta Macha (18. 2. 1838–19. 2. 1916), se již potřetí konaly pod patronací Masarykovy univerzity tzv. Brněnské dny Ernsta Macha 2016 (1988 a 2008). Konferenci „Ernst Mach: Fyzika – Filosofie – Technika“ zahájil prof. Martin Černohorský z Masarykovy univerzity.

BRNĚNSKÉ DNY ERNSTA MACHA 2016 P r o g r a m

Uvítací večer

Akademický klub Masarykovy univerzity, Žerotínovo náměstí 9, Brno

Čtvrtek 18. února 2016

18:00-21:00 Uvítací večer s ohlednutím za Brněnskými dny Ernsta Macha 1988 a 2008, s výstavkou dokumentů a občerstvením

Konference "Ernst Mach: Fyzika – Filosofie – Technika"

Sněmovní sál Nové radnice, Dominikánské náměstí 1, Brno

Pátek 19. února 2016 – dopoledne

09:00-09:25 Registrace

09:30 **Zahájení**

Martin Černohorský, Masarykova univerzita
K třetím Brněnským dnům Ernsta Macha

09:35-09:50

Pozdravné projevy

Petr Vokřál, primátor statutárního města Brna

Mikuláš Bek, rektor Masarykovy univerzity

Jan Sechter, velvyslanec České republiky v Rakousku

Rikard von Unge, ředitel Ústavu teoretické fyziky a astrofyziky PfF MU

Josef Kubát, předseda Jednoty českých matematiků a fyziků

Lukáš Fila, starosta městské části Brno-Chrlice

09:50-12:05

Konferenční přednášky

09:50

Jiří Bičák, Univerzita Karlova v Praze, předseda Učené společnosti ČR
Mach, relativita a kosmologie

10:35

Friedrich Stadler, Universität Wien, ředitel Institutu Vienna Circle
Only a Philosophical "Holiday Sportsman"? – Ernst Mach as a Scientist
Transgressing Disciplinary Boundaries

- 11:20 **Jiří Drahoš**, Akademie věd ČR, předseda Akademie věd ČR
Ernst Mach – pedagog a technik
- 12:05-12:25 **Slavnostní předání pamětní medaile Jana Patočky
profesoru Friedrichu Stadlerovi**
Pamětní medaili AV ČR předá předseda AV ČR profesor Jiří Drahoš
J. M. Leclair (1697–1764): Sonáta pro dvoje housle A dur
Hrají Klára Erdingerová-Staňková a František Novotný, profesor JAMU
- 12:25-12:30 Informace k odpolednímu programu v Chrlicích a ukončení konference
- 12:30-13:20 Setkání primátora statutárního města Brna s účastníky konference na rautu
na jeho pozvání
- 13:30 Odjezd autobusem do Chrlic (autobus bude přistaven na Husově ulici,
v bezprostřední blízkosti konferenčního sálu, průchod přes nadvozí Nové radnice)

Ohlédnutí po chrlické a kroměřížské stopě Ernsta Macha

Rodný dům Ernsta Macha, Chrlické náměstí 2, Brno-Chrlice

Pátek 19. února 2016 – odpoledne

- 14:00-14:25 Otevření výstavy dokumentů pro veřejnost
- 14:30-14:45 Oficiální vernisáž výstavy
- 15:00-15:45 Ernst Mach v Chrlicích a v Kroměříži
Martin Černoorský, Masarykova univerzita
- 16:00-16:15 Vzpomínka na Ernsta Macha u jeho pamětní desky
Josef Krob, Masarykova univerzita
Lukáš Fila, starosta městské části Brno-Chrlice
- 16:20-17:00 Přijetí starostou Chrlic se vstupy hostů, s volnými diskusemi a občerstvením
- 17:00 Ukončení chrlického odpoledne a odjezd autobusem do Brna (Husova ulice)

U pamětní desky Ernsta Macha v Chrlicích promluvil prof. Josef Krob z Katedry filosofie FF MU.

Dobré odpoledne dámy a pánové,

když se mluví o Ernstu Machovi, zcela pochopitelně se připomínají jeho aktivity na poli fyzikálním. Mým úkolem pro tuto chvíli je přispět poznámkou, že Ernst Mach je, s ohledem na své bádání, které ho dovedlo od akustiky přes fyziologii k otázkám vnímání, označován i jako filosof. Když se řekne filosof, mnoho z nás si představí vousaté pány, kteří říkají různé moudré věty, nad kterými pokyvujeme ve společnosti uctivě hlavami, ale v soukromí často krčíme rameny a ptáme se pochybovačně sami sebe, jak je možné, že zdravý dospělý člověk je schopen ostatním tvrdit, že Achilles nepředběhne želvu, že letící šíp nedoletí do cíle apod. Při dalším studiu se pak ukáže, že tyto na první pohled bláznivé věty jsou snahou o rozkrytí souvislostí, které sice přijímáme intuitivně jako samozřejmé, ale při snaze je uchopit rozumem se ukazuje jejich komplikovanost. Ernst Mach je také autorem

takových tvrzení. Oznamuje nám, že tělesa vlastně neexistují, že existují jen komplexy našich počitků a tělesa vytváříme my, když se snažíme tyto mnohdy složité komplexy vyjádřit a popsat co nejúspornějším způsobem. Místo výčtu celého komplexu počitků, s kterými se setkáváme často a opakovaně, pak z úsporných důvodů používáme dohodnutá jednoduchá jména, a proto do práce jezdíme autem a nikoli souborem počitků barvy, materiálu, zvuku a hmatu – tedy např. modrou rachotící čoudící krabici s vestavěným zařízením uvádějícím ji v pohyb. Komplexy počitků ovšem nevytvářejí jen tělesa, ale i těla. Tedy i to, co označujeme úsporně jako „já“, je vlastně komplexem počitků, v tomto případě tedy souborem individuálních vzpomínek, zkušeností, představ a pocitů. Ztráta nějaké části tohoto souboru pak nevyhnutelně znamená i změnu samotného já, v krajním případě, např. při totální ztrátě paměti, i změnu osobnosti jako takové. Být a zůstat sám sebou tedy vyvolává nutnost udržovat svůj soubor vzpomínek, zkušeností a pocitů kontinuální a neustále jej oživovat a pečovat o něj. A to, co platí pro jednotlivce, je možné aplikovat i na společnost. Společensví, které chce mít jasno ve své identitě, které si chce udržet vědomí sebe sama, které chce být sebevědomé, nutně musí udržovat pohromadě soubor svých vzpomínek a zkušeností, které se na této identitě podílí. Společensví, které chce mít budoucnost a stojí o to, aby to byla jeho sebevědomá budoucnost, musí vynakládat nemalé úsilí k údržbě svého komplexu počitků. A tak například i akce jako je tato, vzpomínání na část naší minulosti spojené s Ernstem Machem, přispívá k integritě našeho společensví. Dámy a pánové, já vám děkuji, že se na této údržbě podílíte.

